

Munkaterv

Létszámához képest a magyarországi görögség lényegesen komolyabb és mélyebb nyomot hagy a honi közéletben, mint aránya indokolná. Persze, ez a kisebbségek sajátosságából fakad, de esetünkben a sajátos temperamentumunk, a kultúránk, a művészetünk, a gasztronómiánk, a világlátásunk külön hangsúlyt nyer. Intézményeink eddig többnyire saját belső világunkkal, problémáinkkal, nehézségeinkkel voltak elfoglalva. Heroikus munkát végeztek, hogy múltunkat, történetünket, közösségünk életét, kultúránkat, népszokásainkat feltérképezzék, és az utódainknak átörökítsék.

A Görög Intézet 2019 áprilisában jött létre, a Magyarországi Görögök Kutatóintézete, a Magyarországi Görögök Kulturális Intézete, a Magyarországi Görög Színház jogutódjaként. De idetartozik a *Könyvtár és a Felnőttoktatás* is. Célul tűzte ki, hogy a görög kultúrát és a görög hagyományok/történelem kutatását egymás mellett bemutatva, komplex képet nyújtson a görög kultúra és a történelem mindenkori összefüggéseiről. Célja, hogy ápolja a görög kultúrát, a görög nyelvet, a hagyományokat, valamint átörökítse azokat az érdeklődők számára. Kutatásokat szervez, melyek során a görög gyökerek és történelmi események válnak átláthatóbbá.

Nem csupán támogatandó diaszpóra szeretnénk lenni Athén és anyaországunk számára, hanem partnerséget szeretnénk. Felmutatni görög különlegességünket Görögországban és idehozni a görög kultúrát Magyarországra. Minden eszközt, csatornát igénybe kell venni, hogy ez egy rendszeres, élő, pezsgő kapcsolattá váljon.

A **Görög Intézet** önálló munkatervre készítése közben figyelembe vettem az előző intézmények (Kutatóintézet és Kulturális Intézet) valamint a könyvtár korábbi terveit. Ennek alapján állítottam össze a jövő évet, illetve a kutatási területen két és fél évet.

A Kutatóintézet munkaterv 2020–2022

Miután a kutatási terület áthúzódó projekteket is tartalmaz, elődeimhez hasonlóan több évre tervezek, amelyben lesznek rövid távú (2020-as) és hosszabb távú (2020–2022) teljesítések is.

A két korábbi igazgatóval Fokasz Nikossal és Szidiropulosz Archimédesszel konzultálva és támogatásukat bírva arra jutottam, hogy az elkezdett, de különböző okoknál fogva szünetelő kutatásokat, projekteket folytatni kell. És bekerültek új tervek is. Ez igaz az első és második diaszpórára is.

1.) „A filhellén magyar és hungarofil görög kapcsolatok értékvilága (1896–1945)” címet viselő előadás és kiadvány azért fontos célkitűzés, mert a kutatók leginkább a görög kereskedőket szokták ismerni. Indokolt bemutatni, hogy több magyarországi görög a közigazgatásban és a sportban alkotott maradandó értéket. Néhány személyt különösen fontos kiemelni.

Agorasztó Tivadart (1870–1945), aki közigazgatási szakemberként dolgozott a XX. század első felében: 50 település választotta meg a díszpolgárává. Agorasztó Tivadar a magyar-

görög kulturális kapcsolatok fejlesztésében meghatározó „Hariseion Alapítvány” kuratóriumának tagjaként tevékenykedett.

A korabeli filhellén magyar és hungarofil görög kapcsolatokban a legfontosabb magyar egyesület a Parthenon volt. Dr. Horváth Endre egyesületi titkárként tevékenykedett a „Parthenon Társaság”, azaz „A Klasszikus Műveltség Barátainak Egyesületé”-ben, és a magyar–görög kapcsolatrendszer terén végzett tudományos munkásságáért Kozáni díszpolgára lett. E filhellén magyar tudós életműve Magyarország és Görögország közös öröksége. (2020)

2.) A magyarországi görögök mindig megemlékeztek az 1821-ben megindított görög szabadságharcról. 2021-ben lesz a 200. évforduló, amelyre igen fontos lenne számos és jelentős rendezvényt felkészíteni.

Erről már 2020-ban indokolt több előadást megszervezni, országos és nemzetközi szinten is, hogy rangjának megfelelően kerüljön sor a 2021. március 25-én tartandó megemlékezésre. A Görög Intézet egyik kiemelkedő projektjének tartom, amelybe gyakorlatilag az összes magyarországi görög önkormányzatot szeretném meghívni. A közös munka és megemlékezés nagyszerű példája lehet a 200.évforduló megünneplése. (2020–2021)

3.) A görögség számára az egyik legnagyobb tragédiáról, a pontoszi népirtásról való megemlékezés hasonló nagyságrendű projekt. Erre külön forrásokat kell találni, mert a megemlékezésnek több eseménye és helyszíne lenne. A szakmai konferenciát, kulturális (nyelv, zene, tánc, film, dokumentumok) események egészítenék ki. Ebben az esetben is országos megemlékezésekre és összefogásra gondolok. (2020–2022)

4.) A görög Nako család zsidómentő tevékenysége. A görög eredetű Nákó-család XVIII. és XIX. századi történetével többen is foglalkoztak már. Ismereteink szerint mindeddig nem vizsgálta senki a család XX. századi leszármazottjainak sorsát, mindenekelőtt a II. világháború magyarországi eseményeiben folytatott embermentő tevékenységüket. Kevesen tudják, hogy Raoul Wallenberg svéd diplomata óriási segítséget kapott bizonyos magyarországi arisztokrata családoktól, miközben zsidó családok ezreit mentette meg a haláltáboroktól. E tevékenységében stabil támasza volt Berg Tiborné Nákó Berta és testvére, gróf Nákó Erzsébet. Mindketten Nákó Sándor egykori fiumei kormányzó leányai voltak. A Nákó-család Wallenberget segítő ténykedésének központja a budavári Úri utca 15. szám alatti ház volt, amely Berg Tibor tulajdonában állt.

A témához egy kerekasztal-beszélgetést és emléktábla-avatást is tervezünk. (2020)

5.) A polgárháborús görögség Magyarországon – ELTE. A második diaszpórával kapcsolatos kutatások elindultak Fokasz Nikosz vezetésével, aki a budapesti görögökre vonatkozó kérdőíves kutatás lebonyolításával az Ariosz Informatikai, Szolgáltató és Tanácsadó Kft.-t bízta meg az ELTE-n keresztül. A szolgáltatást végző cég ügyvezetője Karajanisz Manolisz. A Fokasz Nikossal való konzultációm során felmerült ennek folytatása. Ő maga is készítené néhány interjút.

6.) A Magyarországi Görög Politikai Emigránsok Egyesülete archívumának feldolgozása, magyarra fordítása és kutatása. Az Országos Levéltárral együttműködési

szerződést kötött Szidiropulosz Archimedesz, ennek keretében dolgozták fel a Levéltár tulajdonában lévő összes kéziratot, dokumentumot, mintegy 21 doboznyi anyagot. (1948-tól 1956-ig; 1957-től 1982-ig; 1983-tól 1990-ig.) A kutatást Iliovszki Riszto történész végezte. A levéltári munkát folytatni kell, az ő vezetésével. Ez mindenképpen egy hosszú távú, többéves feladat. (2020–2022)

7.) Görög internáltak az 50-es években. Mindkét tudós (Fokasz és Szidiropulosz) ajánlotta a hazai görögség által kevésbé ismert témát. A kutatási iránya: az 50-es évekhez kapcsolódóan fel kell kutatni azokat a településeket, ahová görög emigránsokat internáltak (elkülönítve őket, az ún. „veszélyes elemeket” a többi embertől), illetve megkeresni és interjúkat készíteni azokkal vagy azok hozzátartozóival, akik a tisztogatások áldozataivá váltak. (Ezek többnyire ítéletek nélkül történtek.) Ilyen helységek lehetnek: Nagymágocs, Mezőhegyes, Bábolna, Fácános, Hortobágy, Kistarcsa stb.). Ezeknek a településeknek természetesen eltérő funkciójuk volt, ezért ezek a rendeltetésének feltárása is témája a kutatásnak. Ez megint folyamatos, több évre áthúzódó munka. (2020–2022)

8.) A budapesti Petőfi téri görög ortodox templom kálváriáját minden magyarországi görög ismeri. Tudjuk, mi módon került a moszkvai patriarchátushoz a Nagyboldogasszony Egyházközség, amelyet a XVIII. század végén a Magyarországra települt görögök építettek. Minden erre vonatkozó iratot fel kell kutatni és rendszerezni és dokumentumokkal alátámasztani az egyházközség elbitorlását – első lépésként legalább egy *dolgozat* keretében. (2020)

9.) Beloiannis faluval szoros együttműködésben szeretnék a jövőben dolgozni. A falu vezetőivel konzultálva néhány kutatást és kiadványt szeretnék, amely feldolgozza az ott élők helyzetét. Életmódkutatásra felkérnék fiatal kutatókat. A terveim között szerepel a falu életéről képes kiadvány megjelentetése is (2020–2021).

A Kulturális Intézet munkaterve 2020

A Görög Intézet célkitűzései és feladatai sok mindenben eltérnek a budapesti és vidéki önkormányzatokétól, de mégis úgy gondolom, hogy az átfedések miatt, amelyek elsősorban kulturális területen jelentkeznek, összehangolt munkára van szükség. Szoros együttműködésre törekszem a kerületi önkormányzatokkal és főleg a Fővárosi Görög Önkormányzattal, hiszen az események zöme a fővárosban van. A közösségi kulturális események, mint például a táncházak, kórusok, gyerekelőadások stb. inkább a helyi kerületi önkormányzatoknál lesznek jellemzőek. Az országos jelentőséggel bírók: konferenciák, nagyszabású koncertek, fesztivál, könyvkiadás vagy más egyéb folyamatosan jelenlévő klubprogramok viszont az Intézetnél lesznek jellemzőek, hiszen a Görög Intézet feladata az általános görög kultúra és kulturális teljesítmények felkutatása és értékeinek bemutatása.

Kiemelt fontosságúnak gondolom a Beloianniszi Művelődési Ház és Könyvtárral az együttműködést. Programjaink közül jó néhányat – a körülményektől függően – elvinnénk a faluba.

1. A Görög Kultúra Napja

A Görög Intézet – hasonlóan a világ sok országához – meghirdeti a saját nemzetiségének napját. A Görög Kultúra Napja Görögország nemzeti himnuszához, a „Himnusz a szabadsághoz” szerzőjének, Dioniszosz Szolomosz születésnapjához kötődik.

A neves költő (1798–1857) versét Nikolaosz Mandzarosz zenésítette meg a görög szabadságharc emlékére. 1865-től ez a görög nemzeti himnusz.

2020. április 9-én tartjuk az első egész napos rendezvényt, amelynek során irodalmi és történelmi előadásokat, kiállítást, este pedig nagyszabású gálaestet tartunk. Erre a hazai görög nemzetiség kiemelkedő személyiségeit, íróit, tudósait és művészeit hívjuk meg. A Görög Intézet célja, hogy a görög kultúrát bemutassa egy olyan nagyszabású programon keresztül, amely minden tekintetben méltó a több ezer éves múlttal rendelkező görög kultúrához és annak különféle alkotóelemeihez.

A Görög Kultúra Napjának megszervezésétől azt várjuk, hogy erősítse az identitást, szolgálja a hagyományteremtést és hozzájáruljon ahhoz, hogy a görög kultúrát minél szélesebb réteg ismerje meg. (2020. április 9.)

1. Görög Filmklub

A Görög Intézet kulturális missziójának tartja az eredeti, anyanyelvi kultúra terjesztését a hazai görögök körében. Mindent megtesz azért, hogy minél többen hozzájuthassanak az anyaországi kultúra legjavához. Ennek az egyik legközvetlenebb eszköze a film. A jövő évben rendszeres filmklubot szervezünk, amelynek során görög közönség- és művészfilmeket vetítünk. A kimagasló alkotásokat havonta igyekszünk bemutatni, így többek között: az Elektrát, a Vasárnap soha, a Zorba, a görög; a Z, avagy egy politikai gyilkosság anatómiája című filmeket. A Filmklub keretében a legújabb alkotásokból, például az Oscar-díjas Lanthimos és Angelopoulos filmjeiből is válogatunk. A rendszerességnek közösség összekovácsoló ereje van, így ezt is várjuk a program megvalósításától. (2020)

1. Orient Express – koncert

Az Orient Express nevű zenei program egy autentikus este, egy képzeletbeli utazás, a mitikus Orient Expressz útvonalát követve, Konstantinápolytól Bécsig, Budapesttől Párizsig.

Kyriakosz Gouventasz virtuóz szólista „Hegedűsök a világ tetején” nevű együttesével jön Magyarországra. Ezen a zenei utazáson az útvonal zenéi és dallamai irányítanak. A koncert első részében bécsi keringő, argentin tangó, spanyol pazo doble, Edit Piaf francia dalai, swingek, polkák, magyar táncok és csárdás hangzanak fel a görög hegedűsök tolmácsolásában. A koncert második részében egy önálló görög zenei blokk kap helyet. A 2 és fél–három órás koncert méltán lesz az év egyik kiemelkedő kulturális csemegéje a görög nemzetiség jövő évi programjában.

A hegedűsök mellett más útitársak is lesznek: Evi Mazi (ének), Jannisz Tsértosz (zongora), és a híres tangóharmonikás, Dimosz Voujoukasz.

A varázslatos utazáson részt vesznek még táncosok is. A Görögországban és a világ más részein is közismert együttes végre el tud jönni Magyarországra. A magyarországi görög nemzetiség részéről már régóta felmerült az az igény, hogy gyakrabban találkozhassanak

anyaországbeli művészekkel. Ennek próbálunk eleget tenni ezzel a koncerttel. (2020. március 14.)

1. Honlap elkészítése

Sajnos az előző intézményeknek nem volt önálló, saját honlapja, így talán az egyik legsürgősebb teendő ennek elkészítése. A Görög Intézet weboldalának előkészületei megtörténtek. A tartalomelőállítás 2019-ben elkezdődött, a grafikai munkálatok is készülnek. A tervek szerint 2020. február végéig éles lesz a honlap.

1. Görög Szalon

Talkshow – görögökkel. A filmklubhoz hasonlóan, de annál ritkább alkalmakkor, klubszerű foglalkozások keretében hívunk meg népszerű művészeket, írókat, családokat, egy kis laza beszélgetésre. Az est folyamán, a műfajból eredően, kis produkciók is szórakoztatnák a közönséget, ha a vendégek művészek. De ez lehet a terepe egy új könyv bemutatásának, egy-egy népszerű téma megvitatásának. A laza, kötetlen, szórakoztató műsort felvesszük és felkerül az Intézet honlapjára is. A tervezett indulás: 2020. szeptember.

További elképzelések és tervek

6.) Görög Utcafesztivál – kulturális és gasztrófesztivál (2020. szeptember)

Rendkívül népszerűek a különböző tematikájú utcafesztiválok és utcabálok. Ennek sorát gazdagíthatja ez a görög rendezvény. Az esemény erősen szponzorálható. Elsősorban görög zenészekre, táncosokra és vendéglátósokra számítok az ország egész területéről. Erre az egész napos fesztiválra, véleményem szerint igény van, és nagyon népszerű lehetne. Nemcsak a görögök körében, hanem nagyon is széles körben. Jó hírünket öregbíthetnénk.

7.) A krétai „vérbosszú”

A krétai egyetem egyik antropológusának megjelent a krétai vérbosszú intézményéről egy monográfiája. Amennyiben meg tudunk vele egyezni, meghívom egy könyvbemutatóra. (2020)

8.) A Makrisz Alapítvány legújabb kutatása Makrisz Agamemnon budapesti munkásságával foglalkozik (1950–1982). A több évre tervezett gyűjtőmunkába fiatal művészettörténészeket vonnánk be. (2020–2022)

9.) Alki Zei (regényíró és gyermekkönyv író) az athéni egyetemen filozófiát tanult. A rendkívül érdekes életutat bejárta idős íróról (O megalosz peripatosz tisz Alkisz címmel) dokumentumfilmet készítettek, amelyet számos fesztiválon díjaztak a kategóriájában. A

film készítőivel felvettem a kapcsolatot. Az idős hölgy már nem utazik, de a film készítői szívesen bemutatják a filmet a magyarországi görögségnek.

A Görög Színház munkaterve 2020

A Görög Színház székhelye a Görögség Háza. Az ismert okoknál fogva, egyelőre nem működik. Miután készen lesz technikailag, műszakilag a Görögség Háza és benne a színház, lehetőség szerint egy olyan befogadó színházzá alakítanánk, amely önfenntartóvá képes válni azáltal, hogy egyéb produkciók befogadására is alkalmassá tesszük. Művészeink, alkotóink továbbra is élvezik támogatásunkat, de emellett népszerűsítjük is őket. A későbbiek folyamán szorosán magunkhoz kötjük a színészeket, zenészeket, és ezáltal a hazai görög művészeknek állandó játszóhelyet biztosítunk.

2020-ban egy társulatot szeretnék támogatni, az **Amfitheatro Színházat**.

A színház elnöke Kollátosz Fotisz szavaival: „**Szophoklész Oidipusz király című** előadásunk a nemzetiségek fesztiválján mutatkozik be, a Nemzeti Színházban. Az előadásban Magyarországon élő görög színészek és görögországi színész is részt vesz. Továbbá magyarországi **művészek, táncosok, zenészek**, akik szakmailag elismert művészek. A bemutató célja, hogy a fiatal generáció közelebbről megismerkedjen az ókori dráma szépségeivel, rejtelmeivel. Az előadásban **magyarországi görög fiatalok** is részt vesznek. A darab különlegessége, hogy **görög nyelven** játszódik a magyar nyelv ötvözetével.”

Előadás: 2020. március 29.

Könyvtár

Folytatjuk a tavaly elkezdett munkálatokat, amelyeket pénz hiányában nem sikerült sem tavaly, sem idén befejezni.

- könyvtári polcok beüvegeztetése, zárhatóvá tétele
- nagyon fontos az egészséges munkakörnyezet szempontjából egy légtisztító berendezés, hogy ne a porban és a mikororganizmusokkal kelljen ülnünk egy szobában

Feladatok:

- folytatni kell a katalogizálást
- katalogizált adatok nyilvánossá tétele
- új könyvek beszerzése
- a könyvtárban lehetne Karajózis foglalkozásokat tartani
- báb, árnyékszínház készítése (lefordított magyar szöveg alapján, egy rövid Karajózis jelenet előadása a gyerekek által. Ehhez megvannak a könyvtárban a Karajózis bábuk és a színház kerete).

- bábuk készítése

- könyvtárban: távlijátszmák, távlitanulás (van rá igény)

2019. december 12.

Görög Athéna